WIKIPEDIA

Lingua occitana

Dâ Wikipedia, la nciclupidìa lìbbira.

L'**occitanu** o (*nta l'occitanu: lenga d'òc e ntô francisi: langue d'oc*) è na lingua rumanza, dû gruppu dî lingui indoeuropei, parrata ntô terzu miridiunali dâ Francia (*6 riggiuni o 32 dipartimenti francisi*), ntô miridiuni dâ Lòira e macari nta 12 vaddi alpini d'Italia (*e ntâ citati calabbrisa di Guardia*) e ntâ Vaddi d'Aran ntâ Catalugna sittintriunali (Spagna). Lu nomu di chista lingua veni di l'avverbiu affirmativu **òc**, ntô Mediuevu, usatu macari oggi ntâ lingua muderna, ô cuntrariu di l'avverbiu affirmativu **oïl** dî parrati francisi dâ midemma èbbica o "Lingua d'Oïl" (*ntô francisi: "Langue d'Oïl"*) ô nord; la palora *oïl* addiventàu l'avverbiu affirmativu *oui* ntô francisi. L'occitanu è na lingua assai similari ô catalanu.

Li lingui e dialetti dâ Francia

Ìndici

Urìggini
Diffusioni
Dialetti
Grafia
Culligamentu nternu
Culligamentu esternu
Rifirimenti

Urìggini

L'occitanu è na lingua dirivata dû latinu. Chista lingua fu purtata dê armati dâ culunizzazzioni rumana ntô sèculu II a.C.. Ma l'occitanu è macari ricca di palori vinuti dî dialetti preistòrici, e doppu dî gàddici. Putemu vìdiri dintrê nomi di locu forsi palori c'attròvanu li sô urìggini dintrê lingui cèltichi.

Diffusioni

L’occitanu nun si parra sulu nni l’antichi tirritori di l’occitania, ma puru n tutti li banni unni li migranti occitani jeru, suprattuttu a càusa di li pirsicuzzioni riligiusi (eresìa càtara) o àutri mutivi. Ccassutta na discrizzioni minutagghiata di li banni unni si parra l’occitanu ntra l’Occitania:

Aquitania: fatta ccizzioni pi la parti bascòfuna e pi na parti piccidda nnû sittintriuni dû dipartimentu di la Gironda. A nutari ca nta lu Mediuevu li citati di Biàrritz, Anglet e Bayonne sunnu occitanòfuni, pirò cu i muvimenti di pupulazzioni chi àppiru locu doppu la rivuluzzioni nnustriali e cu lu dinamismu di lu muvimentu bascu, passau a supraniari lu bascu.

Midi-Pirinei

Linguadoca-Russigghiuni: fatta ccizzioni pi la gran parti di li Pirinei Urintali, picchì si parra catalanu n tuttu lu dipartimentu tranni chi a Fenolleda (n occitanu Fenolheda)

Pruvenza-Alpi-Costa Azzurra: pirò nna la vaddi di Ròia (Alpi Marìttimi) asisti na parrata di tranzizzioni ntra occitanu e lìguru.

Poitou-Charentes. Oi si nni manteni l'usu nni la mità urintali di lu Charentes.

Limusinu.

Alvèrnia.

Ròdanu-Alpi: fatta ccizzioni pi lu Liunisi, lu Forès e lu Dirfinatu sittintriunali, chi fannu parti di lu duminiu stòricu di lu francupruvinzali.

Piemunti: sulu in quarchi vaddi vàuta (canusciuti n occitanu comu Valadas Occitanas); nni l'àutri vaddi si parra italianu o piemuntisi, nu dialettu gallurumanu.

Vaddi d'Aran.

Mònacu (unni l'occitanu cuisisti cu lu munigascu)

Nta la lista siquenti si minùtanu banni unni si parra (o si parrò) l'occitanu a càusa di na migrazzioni occitana forti:

Lu paisi di La Gàrdia (Guardia Piemontese n italianu), nnâ Calavria.

San Sivastianu nnê Paisi Baschi. Di ccà spirìu partennu dû sèculu XX.

Ntornu a Heilbronn nnû Württemberg, la Magna.

Argintina.

Uruguay.

Idaho e Oregon nnê Stati Uniti dâ Mèrica.

Dialetti

L'occitanu havi 6 dialetti principali: lu *guascuni* a punenti, lu *linguaducianu* e lu *pruvinzali* a miridiuni, lu *limusinu*, l'*alvirniatu* e lu *pruvinzali alpinu* (*macari chiamatu "vivaroalpenc"*) a sittintriuni.

Grafìa

Li dialetti d'òc

Oggi, cci sunnu dui grafìi utilizzati pi scrìviri l'occitanu: la grafìa di Frédéric Mistral utilizzata pû pruvinzali, pruvinzali alpinu, alvirniatu e la maggiuranza dû guascuni, e la grafìa di Louis Alibert pi lu linguaducianu.

Culligamentu nternu

- Wikipedia in occitanu - Wiquipèdia, l'enciclopèdia liura (https://www.oc.wikipedia.org)

Culligamentu esternu

- Lexilogos: Dizziunarî di lingua occitana (http://www.lexilogos.com/occitan_langue_dictionnaires.htm)

Rifirimenti

Occitan en lenga d'òc

Estrattu di "https://scn.wikipedia.org/w/index.php?title=Lingua_occitana&oldid=672613"

Sta pàggina fu canciata a 13:03 di lu 11 mar 2013.

Stu testu è dispunìbbili sutta â Licenza Creative Commons Attribuzzioni/Spartuta dâ stissa manera; si ponnu applicari àutri cunnizzioni. Talìa li Cunnizzioni d'Usu pi li dittagghî.